VALTIOVARAINMINISTERIÖ

**Lausunto**

7.10.2024

Johanna von Knorring
Budjettiosasto

**Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta**

Talousvaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta. Ehdotetulla lailla pantaisiin osaltaan täytäntöön muutettu päästökauppaa koskeva direktiivi rakennusten erillislämmityksen, tieliikenteen ja eräiden muiden alojen päästökaupan osalta.

Muutetun päästökauppadirektiivin myötä EU:ssa perustetaan uusi polttoaineen jakelua koskeva päästökauppa. Polttoaineen jakelun päästökauppa kattaa taakanjakosektorin päästöjä ja sen tarkoituksena on edesauttaa jäsenmaiden taakanjakovelvoitteiden saavuttamista. Perustettava uusi päästökauppajärjestelmä on pitkälti yhdenmukainen voimassa olevan yleisen päästökaupan kanssa. Päästökauppadirektiivi jättää kuitenkin huomattavaa kansallista liikkumavaraa uuden päästökaupan kansallisessa täytäntöönpanossa.

Esityksessä ehdotetaan, että polttoaineen jakelun päästökauppa koskisi kulutukseen luovutettuja fossiilisia polttoaineita. Ehdotuksen mukaan lain soveltamisalaan kuuluisi polttoon tarkoitetun fossiilisen polttoaineen luovuttaminen kulutukseen. Lakia ei kuitenkaan sovellettaisi päästökauppalain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa varten tarkoitettuun polttoaineeseen tai maanpuolustuksen, raideliikenteen tai kaupallisen vesiliikenteen käyttöön erillisjakeluna toimitettuun polttoaineeseen eikä lentoliikenteen käyttöön tarkoitettuun lentopetroliin ja lentobensiiniin. Nollapäästöiset polttoaineet eivät myöskään kuuluisi lain soveltamisalaan.

Ehdotuksen mukaan Energiavirasto vastaisi polttoaineen jakelun päästökaupan valvonnasta sekä toimisi rekisteriviranomaisena ja huutokaupanpitäjänä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

**Valtiovarainministeriön näkemykset**

*Vaikutuksista päästöihin ja julkiseen talouteen*

Päästökauppadirektiivin päivityksillä pyritään vastaamaan kiristyneisiin päästövähennystavoitteisiin. Esityksen myötä edistetään taakanjakosektorin päästövähennystavoitteiden saavuttamista.

Uuden päästökaupan vaikutukset julkiseen talouteen ovat merkittäviä. Esitysluonnoksen mukaan Suomi saa tulevaisuudessa huutokauppatuloja jakelijoiden päästöoikeuksien huutokauppaamisesta arviolta n. 0,5 mrd. euroa vuodessa. Tulot riippuvat päästöoikeuksien hinnan kehityksestä ja siihen liittyy merkittävää epävarmuutta.

Valtiovarainministeriö huomauttaa, että uuden päästökauppajärjestelmän mahdollisimman tehokkaan päästövähennysvaikutuksen saavuttamiseksi ei sen vaikutuksia tulisi pyrkiä kompensoimaan enää jo tähän mennessä tehtyjä päätöksiä laajemmin. Tämä olisi myös julkisen talouden kannalta järkevää.

Kevään 2024 kehysriihessä hallitus päätti ottaa käyttöön raskaalle liikenteelle ammattidieselin, kun polttoaineiden jakelijoiden päästökauppa tulee voimaan vuonna 2027. Kehysriihen päätöksen mukaan tarvittava lainsäädäntö pyritään saattamaan voimaan tämän vaalikauden aikana ja valmistelu toteuttamaan siten, että julkisen talouden kestävyys varmistetaan. Lisäksi polttoaineiden verotusta on tarkoitus keventää hallitusohjelman veropolitiikan linjaa koskevan liitteen mukaisesti alentamalla hiilidioksidiveron osuutta 100 milj. eurolla syksyllä 2025 annettavalla hallituksen esityksellä.